

Priloga 2 (2010)¹: Spremljanje izvajanja ukrepov in/ali doseganja ciljev po področjih

Področje	Vsebinski cilj in njegov prikaz v številkah	Ukrep in spremljanje izvajanja	+0-	Opomba	Kazalec okolja za spremljanje	
Podnebne spremembe	Zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov 8 % v obdobju 2008-2012 glede na leto 1986	priprava letnih poročil o evidencah izpustov TGP letno	+	REK	[PS03] Izpusti toplogrednih plinov [EN01] Izpusti toplogrednih plinov energetskega in ne-energetskega izvora [KM14] Izpusti metana in didušikovega oksida	P P P
		vzpostavitev sistema trgovanja s pravicami izpustov 2005	+	REK		
		analiza ranljivosti na podnebne spremembe in prilagajanje nanje 2006			[PS01] Ocenjena škoda po elementarnih nesrečah [PS04] Padavine in temperature [PS05] Spreminjanje obsega ledenika [PS06] Dolžina letne rastne dobe [PS07] Ekstremni vremenski dogodki	I S I S
		- organizacija strokovne skupine za spremljanje ponorov za področje rabe tal, spremembe rabe tal in gozdarstva 2005			[GZ04] Površina gozda	S
	30 % nižja raba energije v novih stavbah				[PG03] Stanovanja [EN10] Raba končne energije po sektorjih	D D
	možnost znižanja rabe energije v javnem sektorju za 15 %.				[EN11] Skupna energetska intenzivnost	D
	16 % delež SPTE do leta 2012 v proizvodnji električne energije;				[EN14] Soproizvodnja toplote in električne energije	D
	2 % delež biogoriv v prometu do leta 2005 in 5,75 % do leta 2010;				[PR13] Uvajanje alternativnih vrst goriva	D
	zmanjšanje energetske intenzivnosti (za 30 % do leta 2015 v primerjavi z letom 2000);				[EN15] Intenzivnost rabe končne energije	D
	12 % delež obnovljivih virov energije v celotni energetske oskrbi države do leta 2010;				[EN18] Obnovljivi viri energije	D

Tanjšanje ozonskega plašča	Preprečevanje izpuščanja v ozračje in omejevanje uporabe snovi, ki povzročajo tanjšanje ozonskega plašča	- zamenjava z nadomestnimi sredstvi in prenehanje uporabe halonov za namene »nujne uporabe« in dokončna odstranitev ter uničenje halonov 2005			[PS02] Poraba snovi, ki povzročajo tanjšanje ozonskega plašča	D
	do 31.12. 2005 zamenjava z nadomestnimi sredstvi in prenehanje uporabe halonov in predvidena dokončna odstranitev in uničenje halonov	- prenehanje uvoza klorofluorogljikovodikov (CFC) in izdelkov zaradi potreb bistvenega pomena ter uporaba ustreznih MDI (inhalatorji z določenim odmerkom zdravila) brez CFC, 2005			PS02	
	do 31.12.2012 dokončen zajem CFC iz hladilno zamrzovalnih in klimatskih naprav.	- dokončen zajem CFC iz hladilno-zamrzovalnih in klimatskih naprav 2012			PS02	
Narava						
Ohranjanje biotske raznovrstnosti		Priprava in sprejem operativnega programa za ohranjanje biotske raznovrstnosti z ukrepi: - sprejetje načrtov upravljanja, določitev upravljavcev za območja Natura 2000 2006			[NV03] Natura 2000 Stanje najbolj ranljivih sestavin biotske raznovrstnosti (vrst in habitatnih tipov): [NB02] Ogrožene vrste	R I
		- vzpostavitev centralne enote za zavarovana območja, povečanje deleža zavarovanih območij različnih kategorij za 5 % ter usklajitev dveh ustanovitvenih aktov za širša zavarovana območja in 20 za ožja zavarovana območja 2008			Stanje ohranjenosti nekaterih pogostih vrst in habitatnih tipov, ki lahko nakazujejo spremembe v stanju manj ranljivih sestavin biotske raznovrstnosti [NV02] Zavarovana območja	R
		- vključitev površin, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti v kmetijsko okoljske ukrepe 2008			[KM03] Površine zemljišč s kmetijsko-okoljskimi ukrepi	R
		- dograditev in izpopolnitev sistema izplačevanja odškodnin			[NB07] Odškodnine za škodo, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst	R
		- vzpostavitev standarda za zadrževanje živali v ujetništvu				
		- vzpostavitev sistema spremljanja stanja biotske raznovrstnosti na osnovi sklopa kazalcev, znotraj katerega se bo revidiral Rdeči seznam ogroženih vrst in zasnoval Rdeči seznam			Narava in biotska pestrost [KM16] Biotska raznovrstnost – domače živali [KM15] Biotska raznovrstnost – kmetijske rastline	S S I

		ogroženih habitatnih tipov. 2008				
		- izobraževanje in ozaveščanje o pomenu biotske raznovrstnosti s poudarkom na omrežju Natura2000 2005				
	Velike zveri	Priprava in sprejem operativnega programa upravljanja populacij velikih zveri (medved, volk, ris) 2005			[NB06] Rjavi medved	S
	Tujerodne vrste	Priprava in sprejem operativnega programa ravnanja s tujerodnimi invazivnimi vrstami 2006			[NB09] Rastline – invazivne vrste	S
Ohranjanje naravnih vrednot		Priprava in sprejem operativnega programa varstva naravnih vrednot z ukrepi: - vzpostavitev pogodbenega varstva oz. skrbništva			[NV04] Naravne vrednote	R
		- zavarovanje naravnih vrednot kot ožja zavarovana območja ali v okviru širših zavarovanih območij				
		- obnovitev, ureditev oz. zaščita naravnih vrednot				
		- vzpostavitev sistema ex-situ varstva za minerale in fosile				
		- izpopolnitev informacijskega sistema za naravne vrednote 2006		SIRENA		
		- izobraževanje in ozaveščanje o pomenu varstva naravnih vrednot 2006				
Gozdovi						
	Zagotavljanje stabilnosti in vitalnosti gozdov	vzpostavitev državne mreže za monitoring poškodovanosti gozdov ter spremljanje stanja in vrednotenje poškodovanosti gozdov 2004–2008			[GZ01] Poškodovanost gozdov in osutost dreves	I
Tla						
	Čim manjši negativni vpliv na tla in okolje	- zaključiti s pregledom stanja onesnaženosti tal 2008	-			
		- vzpostavitev državnega monitoringa tal 2006	-	2008 na 5 mestih izvedeno ponovno vzorčenje, a to še ni drž. monitoring tal		
GSO						
Gensko spremenjeni		- vzpostavitev administrativnih postopkov za izdajo dovoljenj				

organizmi		2005/06				
		- vzpostavitev nadzora ravnanj z GSO 2006				
		- pravna ureditev zagotavljanja soobstoja gensko spremenjenih posevkov s konvencionalnim in ekološkim kmetovanjem 2006			[KM08] Površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem	R
		- vzpostavitev administrativnih postopkov za čezmejno gibanje GSO in zagotoviti dostop do informacij, potrebnih za izvajanje nadzora uvoza/izvoza 2006				
Vode						
Upravljanje z vodami		- določitev karakteristik vodnih območij (ekoregij, tipologije vodnih teles, varstvenih območij, obremenitev in vplivov) in določitev vodnih teles za doseganje dobrega stanja voda 2005	+	http://www.mop.gov.si/ - Pravilnik o določitvi in razvrstitvi vodnih teles površinskih voda, Ur.l.RS št. 63/05, 26/06 - Pravilnik o določitvi vodnih teles podzemnih voda, Ur. l. RS št. 63/05	[VD14] Vodna dovoljenja	R
		- postavitve programov za izvajanje monitoringa stanja vseh vodnih teles 2006	+	http://www.arso.gov.si/vode/ in http://cdr.eionet.europa.eu/si/eu/wfdart8	Vsi kazalci za vode	
		- objava načrtov upravljanja z vodami (NUV na vodnem območju Donave in na vodnem območju Jadranskega morja) 2009				
Varstvo voda	Doseganje dobrega ekološkega stanja voda				[VD04] Kakovost vodotokov [VD10] Hranila v rekah in samočistilna sposobnost rek [VD07] Fosfor v jezerih	S S S
	nitriti iz kmetijskih virov	- vključitev izplačil za izpolnjevanje zahtev Nitratne direktive v Program razvoja podeželja 2004-06			[VD05] Nitriti v podzemni vodi [KM02] Poraba mineralnih gnojil Bilanca hranil [KM18] Nitriti v podzemni vodi in kmetijstvo	S P P S
		- izdelava programov prilagoditev za 21 velikih živinorejskih obratov 2007				
	čiščenje in odvajanje komunalnih odpadnih voda	- izgradnja čistilnih naprav s pripadajočim kanalizacijskim omrežjem za območja poselitve > 100.000 PE 2005			[VD02] Čiščenje odpadnih voda	P

	izgradnja čistilnih naprav	- izgradnja čistilnih naprav s pripadajočim kanalizacijskim omrežjem za območja poselitve 15.000 – 100.000 PE 2010				
		- izgradnja čistilnih naprav s pripadajočim kanalizacijskim omrežjem za območja poselitve 2.000 – 15.000 PE 2015				
		- izgradnja čistilnih naprav s pripadajočim kanalizacijskim omrežjem za območja poselitve > 10.000 PE na občutljivih območjih 2008				
	Zmanjšanje onesnaženja voda z izpusti nevarnih snovi	- priprava seznama onesnaževal, pomembnih za RS 2005	+	- Uredba o stanju površinskih voda, Ur. l. RS št. 14/09	[VD06] Pesticidi in njihovi razgradni produkti v podzemni vodi	S
		- izvajanje preglednega monitoringa površinskih voda za prednostne nevarne snovi 2005-06	+	- Osnutek NUV - Poročilo o kakovosti vodotokov za leto 2006 http://www.arso.gov.si/vode/reke/ocena%20stanja/	[VD12] Kemijsko stanje rek	
		- določitev oz. modifikacija standardov kakovosti za te snovi 2006	+	- Uredba o stanju površinskih voda , Ur. l. RS št. 14/09	[VD12] Kemijsko stanje rek	
		- določitev ukrepov glede na stanje voda 2007-08				
		- na območju Idrije in Soče preučevanje transporta in odlaganja živega srebra v rekah, rečnih naplavinah in v prsti ter akumulacije živega srebra v prehranjevalnih verigah kopenskih in vodnih ekosistemov 2004-08				
		- vzpostavitev sistema za zbiranje amalgamov iz zobozdravstvenih ordinacij 2005				
		- identifikacija vseh virov onesnaževanja z nevarnimi kloriranimi ogljikovodiki in ugotavljanje stanja 2005				
		- doseganje mejnih emisijskih vrednosti za emisije tetrakloroetilena v kemičnih čistilnicah in uporaba najboljših dostopnih tehnologij za kemično čiščenje 2007				
	vodovarstvena območja	- vzpostavitev vodovarstvenih območij na območjih poselitve, kjer je več kot			[VD08] Kakovost pitne vode	I

		15.000 PE 2006				
		- vzpostavitev vodovarstvenih območij na območjih poselitve, kjer je manj kot 15.000 PE 2009				
	kopalne vode	- pregled vplivnih območij kopalnih voda ter postavitve dodatnega monitoringa v primeru higienske neustreznosti vode 2006	+	http://www.arso.gov.si/vode/kopalne%20vode/	[VD09] Kakovost celinskih kopalnih voda [MR05] Kakovost kopalnih voda obalnega morja	I I
		- priprava programa ukrepov v primeru higienske neustreznosti vode 2009		http://www.arso.gov.si/vode/kopalne%20vode/		
	varstvo voda za življenje rib	- vzpostavitev monitoringa in baze podatkov za vrednotenje kakovosti sladkih voda na določenih območjih, ki jih je treba zavarovati ali izboljšati, da se omogoči življenje rib 2006	+	http://www.arso.gov.si/vode/reke/ocena%20stanja/	[VD13] Kakovost voda za življenje sladkovodnih rib	I
		- priprava programa ukrepov v primeru preseganja mejnih vrednosti 2008		Ni preseganja mejnih vrednosti	[VD13] Kakovost voda za življenje sladkovodnih rib	
	varstvo voda za življenje in rast morskih školjk in polžev	- priprava programa ukrepov v primeru preseganja mejnih vrednosti 2008		Ni preseganja mejnih vrednosti	[MR07] Kakovost vode za življenje in rast morskih školjk in polžev	S
	varstvo morja	- posodobitev in celovita ureditev državne službe varstva obalnega morja 2006			Hranila v obalnih vodah [MR01] Onesnaževanje z ladij [MR04] Klorofil-a v obalnem morju	S P S
		- program za izvajanje strategije morij EU 2009				S
Raba vode	Zagotavljanje vodnih količin za vodooskrbo prebivalcev s pitno vodo	- priprava operativnega programa vodooskrbe 2005			Letni nivo podzemne vode Indeks rabe vode [VD01] Raba vode [VD08] Kakovost pitne vode [ZD05] Dostop do varne pitne vode [ZD04] Hidrični izbruhi (epidemije)	P S I
		- priprava in uvedba instrumentov za določanje ekonomskih cen vode za vse vrste rabe 2010				
Urejanje voda		- načrt optimiranja mreže hidrološkega monitoringa za potrebe ocenjevanja količinskega stanja voda 2006			[VD03] Letna rečna bilanca [VD14] Vodna dovoljenja	S R

		- načrt prilagoditve mreže merilnih mest hidroloških in meteoroloških parametrov za potrebe napovedovanja ekstremnih hidroloških pojavov na porečju Save 2008				
		- uvedba konceptualnega hidrološkega modela za kontinuirano napovedovanje vodnih količin na porečju Save in porečju Mure 2008				
		- nacionalna vodna bilanca za obdobje 1971-2000 (publikacija) 2006		ARSO		
	zmanjševanje škodljivega delovanja voda	- priprava programa za zmanjšanje posledic hidroloških suš 2005			[PS01] Ocenjena škoda po elementarnih nesrečah	I
		- priprava načrta upravljanja zaradi voda ogroženih območij z namenom zmanjšanja škodljivega delovanja voda: - varstvo pred poplavami 2009				
Zrak						
	ohranjanje in izboljšanje kakovosti zunanjega zraka	- priprava operativnega programa za ohranjanje in izboljšanje kakovosti zunanjega zraka za ozon (vključno s posodobitvijo reprezentativne državne mreže merilnih mest za ugotavljanje kakovosti zunanjega zraka) 2005			Pogostost prekoračitev mejnih vrednosti za ozon, SO ₂ , NO ₂ ,	
		- Doseganje mejnih oz. ciljnih imisijskih vrednosti za: - SO ₂ , PM ₁₀ in CO 2005			[ZR05] Onesnaženost zraka z žveplovim dioksidom [ZR08] Onesnaženost zraka z delci PM10 in PM2.5 [ZD02] Astma in alergijske bolezni pri otrocih [ZD03] Izpostavljenost otrok onesnaženemu zraku zaradi prašnih delcev PM₁₀	S S I I
		- NO _x , NO ₂ , Pb, benzen in ozon 2010			[ZR06] Onesnaženost zraka z dušikovim dioksidom [ZR07] Onesnaženost zraka z ozonom	S S
		- priprava operativnega programa za zmanjšanje nacionalnih izpustov za SO ₂ , NO _x , HOS in NH ₃				

		2005				
		in doseganje ciljnih vrednosti: 2010 - SO ₂ – na 27 kt (z 71 kt v 2002)			[ZR01] Izpusti žveplovega dioksida [ZR09] Izpusti plinov, ki povzročajo zakisovanje in eutrofikacijo [PR08] Izpusti onesnaževal zraka iz prometa	P P P
		- NO _x – na 45 kt (z 60 kt v 2002)			[ZR02] Izpusti dušikovih oksidov [ZR10] Izpusti predhodnikov ozona [EN02] Izpusti predhodnikov ozona v energetiki [ZR09] Izpusti plinov, ki povzročajo zakisovanje in eutrofikacijo [PR08] Izpusti onesnaževal zraka iz prometa	P P P P P
		- HOS – na 40 kt (48 kt v 2002)			[ZR04] Izpusti nemetanskih hlapnih ogljikovodikov [ZR10] Izpusti predhodnikov ozona [EN02] Izpusti predhodnikov ozona v energetiki [PR08] Izpusti onesnaževal zraka iz prometa	P P P P
		- NH ₃ – na 20 kt (19 kt v 2002)			[ZR03] Izpusti amoniaka [KM13] Izpusti amoniaka v kmetijstvu [ZR09] Izpusti plinov, ki povzročajo zakisovanje in eutrofikacijo [PR08] Izpusti onesnaževal zraka iz prometa	P P P P
		- zmanjševanje izpustov SO ₂ , NO _x , CO in prahu iz starih in obstoječih velikih kurilnih naprav v Sloveniji				
		2008				
Kemikalije						
		- vzpostavitev sistema ravnanja s kemikalijami (registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij - REACH) 2007				

		- vzpostavitev administrativno-nadzornega sistema za nadzor in izvajanje nove kemijske zakonodaje in strokovno-svetovalnih služb za pomoč proizvajalcem, uvoznikom in uporabnikom snovi pri izvajanju kemijske zakonodaje 2005-06				
		- priprava operativnega programa prepovedi in/ali omejitve proizvodnje, dajanja v promet in uporabo ter zmanjševanja izpustov obstojnih organskih onesnaževal ter ukrepov glede odpadkov, ki take snovi vsebujejo 2005				
Hrup						
		- Izdelava strateških kart hrupa za aglomeracije z več kot 250.000 prebivalci, za kraje blizu glavnih cest, ki imajo letni pretok vozil več kot 6 mio, za kraje blizu glavnih železnic z več kot 60.000 prevozov letno in za okolico največjega letališča 2007				
		- Izdelava strateških kart hrupa za aglomeracije z več kot 100.000 prebivalci, za kraje blizu glavnih cest, ki imajo letni pretok vozil več kot 3 mio, za kraje blizu glavnih železnic z več kot 30.000 prevozov letno 2012				
EMS						
Elektromagnetno sevanje		- posnetek stanja obremenjenosti okolja z visokonapetostnimi viri nizkofrekvenčnih in visokofrekvenčnih virov EMS 2005	+			
		- vzpostavitev in vzdrževanje enotnega prostorskega informacijskega sistema 2006	+	Atlas okolja – Okolje, Infrastruktura, Viri EMS,		
UO						
Okolje v urbanih območjih	Postavitev dolgoročne, enotne in celovite politike za izboljšanje kakovosti življenja v urbanih območjih s kazalci in	- predstavitev EU strategije o urbanem okolju 2005			Izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku v mestih	I
		- ustanovitev delovne skupine za urbano okolje 2005				

	oživitev mest tako, da postanejo privlačna za prebivalce, ne škodujejo zdravju in zagotavljajo visoko kakovost življenja.	- priprava navodil občinam za pripravo programov varstva okolja s kazalci 2006 - postavitve pilotnega projekta v mestni občini 2007				
Odpadki						
	odstranjevanje odpadkov	- zapiranje obstoječih odlagališč, za katera je prilagajanje veljavnim predpisom ekonomsko neupravičeno ali tehnično težko izvedljivo - rekonstrukcija in širitev obstoječih odlagališč, ki bodo obratovala do konca leta 2008 - izgradnja nove infrastrukture za obdelavo, predelavo in odstranjevanje odpadkov prednostno kot regijskih centrov za ravnanje z odpadki in državnih naprav za termično obdelavo			[OD06] Neposredni vnos in domača poraba snovi [OD02] Odlaganje odpadkov na odlagališča	P P
	- v postopke pred odstranjevanjem odpadkov usmeriti 65 % ali več od nastalih količin komunalnih odpadkov in jih (v neto iznosu) snovno izrabiti vsaj 42 % ali več,				[OD07] Ravnanje z odpadki	R
	- izločiti vse kuhinjske odpadke in jih biološko predelati				[OD11] Organski kuhinjski odpadki	R
	- obdelati preostanke odpadkov tako, da vsebnost skupnega organskega ogljika (TOC) ne bo presegala 5 %					
	- termično obdelati preostanke odpadkov, kjer mejne vrednosti 5 % TOC z drugimi postopki ni mogoče doseči in tiste organske odpadke, pri katerih je taka obdelava nujna					
	- zmanjšati količine odloženih bioodpadkov v strukturi odloženih odpadkov od 47 % na 16 % do leta 2013 ali 2015, oziroma v povprečju 5 %					

	letno					
	- zmanjšati potencial nastajanja in izpustov TGP za 1162 kt CO ₂ ekvivalentov do leta 2012					
	komunalni odpadki	Priprava Operativnega programa zbiranja komunalnih odpadkov: 2005 - postavitve zbiralnic za ločene frakcije komunalnih odpadkov na vsakih 500 prebivalcev v strnjenih območjih poselitve			[OD01] Komunalni odpadki	P
		- postavitve zbirnih centrov za zbiranje ločenih frakcij komunalnih odpadkov po prinašalnem sistemu praviloma v vsaki občini, na vsakem območju strnjene poselitve z več kot 8.000 prebivalci in v večjih poselitvenih aglomeracijah na vsakih 80.000 prebivalcev				
		- vzpostavitev zbiralnic nevarnih frakcij komunalnih odpadkov na vsakem območju strnjene poselitve z več kot 25.000 prebivalci in v večjih poselitvenih aglomeracijah na vsakih 60.000 prebivalcev				
		- vzpostaviti dopolnilni sistem zbiranja ločenih frakcij komunalnih odpadkov s premičnimi zbiralnicami				
		- vzpostaviti sistem zbiranja organskih kuhinjskih odpadkov iz gostinstva in gospodinjstev ter njihovo biološko predelavo,				
		- zagotoviti biološko predelavo bioloških kuhinjskih odpadkov iz gospodinjstev v hišnih kompostnikih, v malih komunalnih kompostarnah na območjih poselitve z več kot 10 prebivalci/ha in več kot 500 prebivalci ter prevzemanje in zagotavljanje biološke predelave na gosteje poseljenih in večjih območjih				
	nevarni odpadki zmanjšati nastajanje količin nevarnih odpadkov, 5 do 10 % na letni ravni	Priprava operativnega programa ravnanja z nevarnimi odpadki 2005			[OD03] Nevarni odpadki	P

	– izboljšanje in racionalizacija ravnanja z nevarnimi odpadki z boljšim izkoristkom domačih obstoječih zmogljivosti oziroma vzpostavitev in delovanje mreže objektov in naprav, tj. centrov za ravnanje z nevarnimi odpadki,	Vzpodbujanje uvajanja čistejših tehnologij (BAT) oziroma postopkov pred obdelave (vključno z interno predelavo in internim odstranjevanjem) nastalih nevarnih odpadkov bo bistveno pripomoglo k zmanjšanju nastajanja količin nevarnih odpadkov.				
	- zagotoviti dokončno odstranjevanje nevarnih odpadkov; kadar domače zmogljivosti ne obstajajo, v okviru infrastrukture znotraj EU	- Za odstranjevanje nevarnih odpadkov, kadar ne obstajajo domače zmogljivosti, se izrablja obstoječo infrastrukturo znotraj EU, zlasti npr. pri odpadnih baterijah, PCB/PCT.			[OD04] Čezmejni prevoz odpadkov	P
	- doseči vsaj 1 kg zbranih nevarnih frakcij na leto na prebivalca letno v okviru izvajanja občinskih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki	- Za doseganje cilja količine zbranih nevarnih frakcij v okviru izvajanja občinskih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki je bistvenega pomena vključevanje ciljnih javnosti, tj. gospodinjstev, in sicer s stalnim ozaveščanjem, prednostno na ravni občin.				
	odpadna embalaža 50 % predelane skupne mase odpadne embalaže	50 % predelane skupne mase odpadne embalaže 2007			[OD13] Odpadna embalaža	R
	60 % masni delež predelane odpadne embalaže	60 % masni delež predelane odpadne embalaže 2012				
	odpadna olja	- nadgradnja obstoječega sistema ravnanja z odpadnimi olji za povišanje stopnje količin zbranih odpadnih olj s sedanjih 35 % na 50 % nastalih količin odpadnih olj 2006			[OD05] Odpadna olja	P
		- dokončna sanacija odlagališč gudrona v Pesnici, Studencih in Bohovi, ureditev odlagališča nevarnih odpadkov v Metavi, sanacija odlagališča Globovnik, sanacija odlagališč komunalnih odpadkov, ki se bodo zaprla do leta 2008				
	odpadne baterije in akumulatorji	- uvedba sistema celovitega ravnanja z odpadnimi baterijami in akumulatorji ter vzpostavitev evidence baterij in akumulatorjev			[OD12] Odpadne baterije in akumulatorji	R

		2006				
		- prepoved trženja baterij s preseženo dopustno vsebnostjo težkih kovin in uvajanje posebnega označevanja baterij 2006				
	poliklorirani bifenili in poliklorirani terfenili (PCB/PCT)	- odstranitev PCB polnitev in dekontaminacija PCB naprav, ki vsebujejo manj kot 500 mg PCB/kg ter izdelava celovitega načrta za zbiranje in odstranjevanje 2006				
		- odstranitev PCB polnitev in dekontaminacija PCB naprav, če je koncentracija PCB v polnitvah večja od 500 mg/kg 2010				
	gradbeni odpadki (vključno z azbestnimi odpadki)	- vzpostavitev in delovanje učinkovitega sistema ravnanja z gradbenimi odpadki (vključno z azbestnimi odpadki) 2008			[OD14] Gradbeni odpadki	P
		- registracija objektov in naprav, ki imajo vgrajenih več kot 1.000 kg materialov, ki vsebujejo šibko vezani azbest				
		- zagotavljanje doslednega ločevanja azbestnih odpadkov od ostalih gradbenih odpadkov pri izvajanju gradbenih del				
		- zagotavljanje odstranjevanja azbestnih odpadkov				
	odpadki iz proizvodnje TiO₂	- dokončna sanacija obstoječih odlagališč mokre sadre in prehod na novo tehnologijo, tj. suhega odlaganja sadre 2007			[EN07] Odpadki od zgorevanja premoga v proizvodnji energije	P
	izrabljena motorna vozila 100 % zajem izrabljenih motornih vozil	- vzpostavitev enotnega sistema zbiranja na celotnem območju RS 2005			[OD16] Izrabljena motorna vozila	R
	85 % delež ponovne uporabe, predelave in reciklaže do konca 2006					

	- 95 % delež ponovne uporabe, predelave in reciklaže do konca leta 2014					
	izrabljene avtomobilske gume	- vzpostavitev enotnega sistema zbiranja na celotnem območju RS			[OD15] Izrabljene avtomobilske gume	R
		- preprečevanje neustreznega odlaganja				
		- povečan nadzor inšpekcijskih služb pri zavezancih za uporabo storitev javne službe ravnanja z izrabljenimi avtomobilskimi gumami,				
	odpadna električna in elektronska oprema - izločanje nevarnih snovi in ustrezno ravnanje z njimi,	- vzpostavitev sistema zbiranja na celotnem območju RS s ciljem:				
	- zbrati vsaj 4 kg na prebivalca/leto do konca 2007					
	- doseganje deležev ponovne uporabe, predelave in reciklaže – 50 % za male in 75 % za velike gospodinjske pripomočke oz. naprave do konca 2007					
		- predpisati (pravno urediti) pravila ravnanja in definirati vloge ter odgovornost akterjev,				
		- vzpostaviti (nadgraditi) za slovenske razmere primeren sistem zbiranja,				
		- zagotoviti razgradnjo in predelavo v obliki in obsegu, ki bosta zagotavljala doseganje ciljev.				
Industrijsko onesnaževanje		- uvajanje najboljših razpoložljivih tehnik in izdaja okoljevarstvenih dovoljenj za velike industrijske obrate/naprave (ok. 150 obratov/naprav) 2007			[IP01] Uvajanje sistemov za ravnanje z okoljem	R
	- Zmanjševanje tveganj za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi snovmi	- Program zmanjševanja tveganja za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi snovmi	+	MOP		
Integracija okoljskih vsebin v sektorske politike		- vpeljava in izvajanje celovite presoje vplivov na okolje za plane, programe in politike, ki imajo vpliv na okolje in priprava okoljskih izhodišč				

		2005				
Okoljske tehnologije	-	priprava Operativnega programa spodbujanja uporabe okoljskih tehnologij 2006				
		- določitev prednostnih okoljskih tehnologij za RS in njihovih ciljnih učinkov na okolje ter razvoj gospodarstva				
		- vključitev gospodarskih in raziskovalnih subjektov v aktivnosti iz EU programa o okoljskih tehnologijah				
		- določitev in sprostitev finančnih instrumentov za delitev tveganja pri investiranju v okoljske tehnologije				
		- sprostitev finančnih instrumentov za spodbujanje tehnologij obnovljivih energijskih virov in energijsko učinkovitih tehnologij				
		- revizija okolju škodljivih subvencij				
		- zelena naročila oziroma spodbujanje nabav (javnih in zasebnih) okoljskih tehnologij ter okolju prijaznih proizvodov in storitev				
		- zvečanje okoljske zavesti podjetij in potrošnikov (spodbujanje »od množine h kakovosti«, čistejše tehnologije, eko dizajn, okoljski standardi ipd).				
Spodbujanje trajnostne proizvodnje in potrošnje	-	- priprava priročnika o trajnostni potrošnji 2005				
		- vzpostavitev osrednjega centra za okoljske informacije 2004-08				
Krepitev okoljskih nevladnih organizacij		- zagotovitev dodatnih sredstev v okviru proračunske postavke, namenjene sofinanciranju dejavnosti okoljskih NVO ((več)letno programsko financiranje, letno projektno financiranje, financiranje koalicijskih in mrežnih projektov ter programov),				
		- vzpostavitev oz. zagotavljanje sodelovanja na medresorskem nivoju,				
		- izvajanje rednih srečanj med Ministrstvom za okolje in prostor ter NVO (polletna, letna srečanja oz. po izkazani potrebi),				
		- vzdrževanje proaktivnega informiranja o dejavnostih ministrstva		Bilten OP , bilten ARSO		

		(spletne strani) 2005-08				
Ekonomska politika varstva okolja	-	- uvajanje okoljske reforme javnih financ 2005-08			[OP01] Okoljske dajatve za obremenjevanje okolja	R
Ozaveščanje in izobraževanje na področju varstva okolja	-	- Izvajanje kontinuiranih ozaveševalnih tematskih kampanj v podporo normativnim in finančnim ukrepom				
		- Sodelovanje in spodbujanje občin pri spodbujanju trajnostne mobilnosti in ozaveščanje o vplivih avtomobilskega prometa ter prednostih alternativnih načinov prevoza			[PR06] Ozaveščenost javnosti o vplivih prometa na okolje	R
		- Promocija/ozaveščanje o okolju prijaznem kmetovanju			[KM07] Izobrazbena raven na kmetijskih gospodarstvih	R
		- Vzpostavitev in okrepitev medsektorskega povezovanja (MOP–MŠŠ)				
		- Priprava dodatnih okoljskih vsebin in njihova integracija v naravoslovne in družboslovne predmete v vse stopnje izobraževalnega sistema				
		- Pripraviti ponudbo interdisciplinarnih seminarjev in delavnic za pedagoške delavce				
		- Opredelitev vsebin za prenos javnih funkcij s področja vzgoje in izobraževanja v formalnih in neformalnih oblikah				
		- Razvijati program Eko šol kot enega od načinov izvajanja vsebin 6. okoljskega akcijskega programa			[OP03] Ekošola	R
		- Odpiranje vzgojno-izobraževalnih procesov navzven predvsem na izvedbeni ravni				
		- Priprava in vzpostavitev posebne spletne strani/ stičišča z zbirom aktivnosti s področja vzgoje in izobraževanja 2004-08				

*

Kazalci stanja ohranjenosti narave

Ugotavljanje stanja ohranjenosti narave zaradi lastnosti živih bitij in dinamičnosti v naravi zahteva posebno obravnavo. Zato so podrobneje kot v drugih poglavjih NPVO predstavljeni možni kazalci, ki bi lahko nakazovali doseganje ciljev NPVO – NPVN v naravi. Razdeljeni so v dva sklopa. Prvi sklop je pripravljen tako, da daje indikativni odgovor na vprašanje doseganja ciljev NPVN ter nekaterih ciljev politik EU:

- Ali se ohranja oz. dosega ugodno stanje (s poudarkom na obsegu in kakovosti) indikatorskih (pogostih in ogroženih) vrst in habitatnih tipov?
- Ali se ohranja oz. dosega ugodno stanje (s poudarkom na obsegu in kakovosti) habitatov vrst in habitatnih tipov, za katere so opredeljena območja, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti (EPO, območja Natura 2000)?
- Ali se ohranja čim bolj naravna sestava biocenozo?
- Ali so ukrepi EU učinkoviti pri doseganju ciljev?

Ta sklop nakazuje stanje ohranjenosti s tremi kazalci:

- Stanje najbolj ranljivih sestavin biotske raznovrstnosti (vrst in habitatnih tipov),
- stanje ohranjenosti nekaterih pogostih vrst in habitatnih tipov, ki lahko nakazujejo spremembe v stanju manj ranljivih sestavin biotske raznovrstnosti,
- instanje nekaterih invazivnih tujerodnih vrst.

Drugi sklop je pripravljen tako, da lahko nakazuje spremembe v stanju celotne biotske raznovrstnosti in daje indikativni odgovor na vprašanje doseganja cilja NPVO in cilja naravovarstvene politike EU:

- Ali se v Sloveniji ohranja visoka stopnja biotske raznovrstnosti?
- Kakšno je stanje biotske raznovrstnosti in njegov trend?
- Ali bo izguba biotske raznovrstnosti zaustavljena (do 2010)?

Ta sklop nakazuje stanje spremembe v stanju celotne biotske raznovrstnosti s »kazalcem biotske raznovrstnosti« v treh različicah. Prva različica upošteva stanje višjih taksonomskih skupin (npr. razreda ali reda), pri katerih je ocenjeno, da je večina vrst te taksonomske skupine in njena razširjenost v Sloveniji poznana oz. je lahko poznana v kratkem času. Druga (poenostavljena) različica je kazalec vrst, do katerih ima Slovenija posebno odgovornost. Tretja različica takšnega kazalca je sestavljena iz dveh kazalcev prvega sklopa.

¹ Priloga 2 (2010) izhaja iz izvirne Priloge 2 k ReNPVO, vendar je doživela spremembe oz. popravke, ki so opisani v nadaljevanju. Posodobljena so imena kazalcev (polno ime s kodo in povezavo) iz spletne aplikacije Kazalci okolja v Sloveniji (<http://kazalci.arso.gov.si/>). Dodani so novi kazalci, ki jih v času izvirne priloge 2 še ni bilo. Izvorno so bili kazalci (s krajšimi imeni kot danes) v preglednici razvrščeni v tri stolpce (DP, SI, R), sedaj pa so združeni v enem, ki mu je pridružen stolpec s črko glede na razvrstitev po modelu DPSIR. Stolpca z okoljskimi cilji in ukrepi sta načeloma enaka kot prej, le posamezne alineje smo zapisali v ločene vrstice v preglednici in dodali stolpec, ki omogoča vnos oznake »+« ali »-« za spremljanje izvajanja ukrepov. Če ni mogoče oceniti, ali so cilji bili doseženi v roku, se v stolpec vpiše »0«, v polju za opombo pa se doda kratek zaznamek s pojasnilom. V tem polju so ponekod tudi povezave na spletno stran, ki odgovarja na ukrepe za doseganje zastavljenih ciljev. Najbolj očitne napake (tipkarske, slovnične in napačno navedene (prepisane) podatke smo popravili, še vedno pa velja, da cilji in ukrepi niso dosledno razvrščeni v za to namenjena stolpca Priloge 2, marsikje manjkajo časovno opredeljeni roki za izvedbo ukrepov, vsi cilji iz ReNPVO niso prepisani v Prilogo 2, itd. Nekateri cilji že v ReNPVO niso razumljivo navedeni, druge, ki so se nam zdeli pomembni, pa niso bili preneseni v Prilogo 2, pa smo dodali. Dodatek k preglednici z naslovom »Kazalci stanja ohranjenosti narave« smo pustili nespremenjen, četudi se nam ne zdi prav, da ta tematika na ta način izstopa izmed ostalih.

Naš namen s Prilogo 2 (2010) je bil na zgoščen način prikazati, kako daleč smo prišli pri izvajanju ReNPVO. Ugotavljamo, da nam nekaj kazalcev, ki bi lahko prikazovali doseganje ciljev, še manjka, hkrati pa imamo kazalce za druge potrebe poročanja, ki neposredno ne odgovarjajo na zahteve ReNPVO. Čedalje več vsebin, informacij in odgovorov je na spletu, zato smo v stolpcu Opombe začeli dodajati povezave nanje, kjer se nam je zdelo primerno. Želeli bi, da poznavalci posameznih vsebin seznam dopolnite, tudi z ocenami uspešnosti izvajanja politik, da bi priloga dosegla zastavljeni cilj, to je zgoščeno prikazati, katere odgovore na okoljske izzive imamo (količinsko in kakovostno gledano), in kateri nam še manjkajo. Karseda popolna Priloga 2 bo temelj za vrednotenje uspešnosti doseganja okoljskih ciljev, zastavljenih v NPVO in operativnih načrtih za posamezna tematska področja.

Povezave na ReNPVO, Prilogo1 in izvirno Prilogo2.